

SDP Joensuun valtuustoryhmän valtuustoaloitte linja-autonkuljettajien sosiaalitulojen järjestämisestä kilpailutetussa linja-autoliikenteessä

KV 08.12.2025 § 149

SDP Joensuun valtuustoryhmä jätti 8.12.2025 valtuuston puheenjohtajalle valtuustoaloitteen linja-autonkuljettajien sosiaalitulojen järjestämisestä kilpailutetussa linja-autoliikenteessä.

Päätös:

Lähetettiin kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

KRAKLIK 02.06.2026 § 73
2078/00.02.00.03/2025

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 15.12.2025 lähettää valtuustoaloitteen kaupunkirakennepalveluihin valmisteltavaksi.

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Valtuustoaloitteessa ehdotetaan, että joukkoliikenteen toimivaltaisten viranomaisten järjestämässä linja-autoliikenteessä kaupunki järjestäisi ja antaisi liikenteenharjoittajille käyttöoikeuden linja-autonkuljettajien sosiaalituloihin.

Valtuustoaloitteessa ehdotetaan, että kaupunki

- selvittää olemassa olevat ja suunnitteilla olevat tilat ja paikat, jotka soveltuisivat ja voitaisiin osoittaa linja-autonkuljettajien sosiaalituloiksi
- ottaa käyttöön linja-autonkuljettajien sosiaalituloja olemassa olevan joukkoliikenteen kannalta sopiviin paikkoihin ja tiloihin sekä
- huomioi tulevassa joukkoliikenteessä jo liikenteen suunnitteluvaiheessa linja-autonkuljettajien sosiaalitulojen järjestämisen ja sisällyttäisi ne uuteen liikenteeseen.

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Joensuun kaupungilla on kolme joukkoliikennesopimusta, joiden mukainen liikenne ajetaan Joensuun, Kontiolahden ja Liperin alueilla. Voimassa olevien liikennöintisopimusten mukaan liikennöitsijä vastaa itse tarpeellisten tauko- ja wc-tilojen järjestämisestä omalla kustannuksellaan.

Tämä vastuunjako on ollut tiedossa tarjouskilpailujen aikana ja muodostanut osan kilpailutuksen lähtökohtia. Vuoden 2021 kilpailutuksen tarjousvaiheessa esitettiin kysymys linja-autoalan työehtosopimuksen edellyttämistä wc-tilojen käyttömahdollisuuksista työaikana sekä siitä, onko päätepysäkkien läheisyydessä käytettävissä soveltuvia wc-tiloja tai voidaanko päätepysäkeille osoittaa paikkoja, joihin liikennöitsijä voisi sijoittaa omalla kustannuksellaan esimerkiksi talvikäyttöön soveltuvia siirrettäviä wc-tiloja.

Tähän kysymykseen annetussa vastauksessa todettiin, että Joensuun seudun joukkoliikenne ei järjestä kuljettajille sosiaali- tai taukotiloja, ja että kaupungin ja kuntien hallintoimien sekä muiden yleisten tilojen käytöstä voidaan sopia tapauskohtaisesti kiinteistön haltijan kanssa. Vastauksessa tuotiin esille esimerkinomaisesti yksittäisiä kohteita, kuten kirjaston ja jäähallin wc-tilat tietyillä linjoilla sekä mahdollisuus sijoittaa siirrettäviä wc-tiloja Utran pääte pysäkeille, kuitenkin siten, että vastuu järjestelyistä ja niihin liittyvistä neuvotteluista jää liikennöitsijälle.

Linja-autonkuljettajien työt alkavat ja päättyvät varikolla, joten kuljettajien sosiaalililat ovat liikennöitsijöiden järjestäminä varikoilla. Kaupungin tai kuntien hallitsemien tilojen tai muiden yleisten tilojen käytöstä kuljettajien tauko tai wc tiloina on mahdollista sopia tapauskohtaisesti, erikseen sovittaessa kunkin kiinteistön haltijan kanssa. Kaupunki tai joukkoliikenneviranomaisen ei kuitenkaan vastaa tällaisten tilojen järjestämisestä, ylläpidosta tai koordinoinnista osana joukkoliikennepalvelua.

Länsilinjat Oy ajaa Joensuun paikallisliikenteen kohdetta 1, jonka sopimus on voimassa vuosina 2021–2028. Yhtiö on vuokrannut kaupungilta aiemmin asuinkäytössä olleen huoneiston entisen Lyseon lukion rakennuksen Koskikadun puoleisesta päädyistä. Lisäksi yhtiö on vuokrannut ympärivuotiseen käyttöön soveltuvat bajamajat linjojen 1 ja 2 pääte pysäkeille Utraan. Linjan 3 keskustan pääte pysäkki on Joensuun pääkirjaston vieressä lähellä yhtiön keskustan taukotilaa. Linjalla 4 yhtiö on sopinut wc-tilojen käytöstä Lykynlammella ja lentoasemalla. Muita linjoja ajetaan vain ruuhka-aikoina. Savonlinja Oy ajaa kohdetta 2 Hammaslahti-Joensuu-Liperi, jonka sopimus on voimassa 2025–2032. Yhtiö vuokraa kaupungilta Taidemuseon piharakennuksessa olevaa tilaa, joka oli aiemmin Lehtosen Liikenteen käytössä. Paikka soveltuu pienen kokonsa vuoksi vain yhdelle liikennöitsijälle. Yhtiön osalta ei ole tiedossa sopimuksia taukotiloista muualla JOJO-alueella.

Savo-Karjalan Linja Oy ajaa kohdetta 3 Joensuu-Kontiolahti, jonka sopimus on voimassa 2025–2032. Yhtiö on selvittänyt taukotilarvetta Joensuun keskustan alueella, mutta on arvioinut, ettei erillistä tilaa tarvita, vaan kuljettajat voivat käyttää yhtiön autoja tauoille siirtymisiin. Yhtiön osalta ei ole tiedossa sopimuksia taukotiloista muuallakaan JOJO-alueella. Kontiolahdella tavoitellaan pääte pysäkin siirtoa Karpalokaarelle, jolloin olisi mahdollista sopia esimerkiksi liikuntahallin wc-tilojen käytöstä kiinteistön haltijan kanssa.

Joensuun seudun joukkoliikenne osallistuu rautatie- ja linja autoaseman odotustilojen ylläpitoon maksamalla tiloista vuokraa sekä vastaamalla siivous- ja vartiointikustannuksista. Yhteiskäyttöön perustuen VR-Yhtymä Oyj osallistuu näihin kustannuksiin. Lisäksi tilojen ylläpidosta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi wc-tilojen käyttö on maksullista, ja tiloihin pääsy tapahtuu soittamalla maksulliseen avausnumeroon. Osalla kuljettajista on käytössään työpuhelimet, joiden avulla tilojen käyttö on tarvittaessa mahdollista järjestää.

Asema ei sisälly JOJO liikenteen liikennöintisopimusten mukaiseen palveluverkkoon pääte pysäkkinä, eikä JOJO liikennettä harjoiteta aseman kautta. Aseman tiloja käyttävät pääasiassa markkinaehtoinen liikenne sekä Traficom in hankkima liikenne. Näin ollen aseman tilat, mukaan lukien wc-tilat, eivät tosiasiallisesti toimisi JOJO-liikenteen taukotilana. JOJO-liikennöitsijät eivät ole esittäneet, että aseman wc-tilojen käyttöä koskeva järjestely olisi sopimuksen toteuttamisen kannalta ongelmallinen tai edellyttäisi muutoksia vallitsevaan vastuunjakoon.

Kaupunki katsoo, että nykyinen vastuunjako on ollut selkeä ja sopusoinnussa kilpailutetun joukkoliikenteen toimintamallin kanssa. Joukkoliikenteen tilaajan toimivalta ja vastuu kohdistuvat liikennöintipalvelun hankintaan ja palvelutason määrittelyyn. Tauko ja sosiaalityöjärjestämistä ei ole sisällytetty joukkoliikennepalvelun hankinnan kohteeseen, eikä sitä ole pidetty joukkoliikenteen järjestämisen kannalta välttämättömänä tehtävänä, vaan se on jätetty liikennöitsijän toiminnalliseen ja taloudelliseen vastuuseen.

Joukkoliikenneviranomaisen ja liikennöitsijät kokoontuvat säännöllisesti käsittelemään liikennöintiin ja sopimusten toteuttamiseen liittyviä asioita. Liikennöitsijöiden kanssa käydyissä keskusteluissa on tarvittaessa tarkasteltu myös mahdollisia wc-tiloja, joiden käytöstä liikennöitsijä voisi erikseen neuvotella tilan omistajan tai haltijan kanssa, mikäli kaupungilla on ollut tällaisista tiloista tietoa. Käytettävissä olevan tiedon perusteella liikennöitsijät eivät ole esittäneet joukkoliikenneviranomaiselle tarvetta muuttaa nykyistä tauko- ja sosiaalityöjärjestämistapaa eivätkä ole raportoineet sellaisia järjestelyihin liittyviä ongelmia, joiden perusteella asia olisi tullut viranomaisen toimesta uudelleen arvioitavaksi. Valtuustoaloitteessa esille tuotuja rekrytointiin liittyviä näkökulmia ei ole myöskään liikennöitsijöiden taholta tuotu joukkoliikenneviranomaisen tietoon siten, että ne edellyttäisivät muutoksia nykyiseen järjestämistapaan.

Muissa kaupungeissa tilanne sosiaalityöjärjestämistä osalta vaihtelee paljonkin. Jotkut kaupungit ovat jossain määrin tarjonneet wc-tiloja kuljettajien käyttöön, mutta ei kuitenkaan esimerkiksi kaikille päätepysäkeille. Monissa kaupungeissa järjestämistä vastuu on kuitenkin täysin liikennöitsijöillä.

Tässä vaiheessa voimassa olevaa toimintamallia ei nähdä tarpeellisena muuttaa siten, että sosiaalityö- tai taukotilojen järjestäminen siirrettäisiin kaupungin tai joukkoliikenneviranomaisen vastuulle tai huomioitaisiin erillisenä vaatimuksena liikennöintisopimuksissa. Muutokset vastuunjakoon arvioidaan tulevien joukkoliikenteen kilpailutusten ja liikennejärjestelmän kokonaiskehittämisen yhteydessä. Muilla osin palveluntuottaja voi hyödyntää sopimusperusteisia ratkaisuja, edellyttäen että tilojen käyttö on aidosti mahdollista liikennöinnin aikana.

Valmistelija: joukkoliikennehistorioitsija

Kaupunkiympäristöjohtajan päätösehdotus:

Kaupunkirakennelautakunta päättää

esittää kaupunginhallitukselle, että se antaisi edellä olevan vastauksen SDP Joensuun valtuustoryhmän valtuustoaloitteeseen linja-autonkuljettajien sosiaalityöjärjestämistä kilpailutetussa linja-autoliikenteessä.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.